ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿԸ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԴԱՐՁԻ 1700-ԱՄՅԱ ՀՈԲԵԼՅԱՆԻ ԱՌԻԹՈՎ

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱՋԳԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ, ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՔՐԻՍՏՈՍԱՓԱՌԴ ՍԻՐՈՅ ՈՂՋՈՅՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՅ ԵՒ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ, ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ, ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ ԵՒ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՅ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԵՒ ՍԻՐԵՑԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

«Էջ Միածին՝ ի Հօրէ՝ եւ լոյս փառաց ընդ նմա»

Նոր Անեփիս է Աստուածայայտնութեան: Արարչական Սիրով վերստին ջերմացել է աշխարհը համայն: Վերստին ունկնդիր ու ձայնակից ենք լուսազգեստ հրեշտակների «Փա՛ռք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» երկնաձայն օրհներգութեանը: Վերստին մեր հոգիներում բեթղեհէմեան Աստղի լոյսն է զուարթ, «զի ծնաւ մեզ այսօր Փրկիչ» եւ «Էջ Միածին՝ ի Հօրէ՝ եւ լոյս փառաց ընդ նմա»:

Գոհութիւն եւ Փառք Ամենակալ Աստծուն:

Հայոց երկնքում՝ լոյսն ի լոյսին Բեթղեհէմի, մեծահանդէս շողարձակում է կանթեղը Ս. Լուսաւորչի եւ Սուրբ Ծննդեան հոգեւորոգութեամբ ու շնորհաբաշխութեան բարի սպասումներով լեցուն մեր հոգիները առաջնորդում դէպի երրորդ հազարամ-

եակ, որի առաջին տարին ազգային մեր կեանքում ոսկեդրոշմ կնքուած է Հայոց Մեծ Դարձի 1700-ամեայ յոբելեանով:

Սիրելի բարեպաշտ ժողովուրդ հայոց ի սփիւռս աշխարհի.

Կանգնած Հայաստանի ազատ հողին, Հայոց խաղաղ երկնքի ներքոյ՝ որպէս շնորհընկալ Հայրապետ Ամենայն Հայոց, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Լոյս Խորանից բերկրանօք սրտի Սուրբ Ծննդեան բարի Աւետիսն ենք բերում ձեզ եւ զուարճացեալ մեծաւ ուրախութեամբ ծանուցում Հայոց Մեծ Դարձի՝ Հայաստանում քրիստոնէութիւնը պետական կրօն հռչակելու 1700-ամեակը:

Առաքելահաստատ է Հայ Եկեղեցին: 2000 տարի՝ Ս. Թադէոս եւ Ս. Բարդուղիմէոս առաքեալների մարտիրոսեալ արեամբ հիմնամուր, հովում է Արարատի շուրջ մէկտեղուած Թորգոմի տան ժողովրդին եւ առաջնորդում նրան «ի խաւարէ ի լոյս, ի մահուանէ ի կեանս, յապականութենէ յանապականութիւն, յանգիտութենէ ի գիտութիւն ճշմարտութեան Իւրոյ»:

301 թուականին Ս. Լուսաւորչի անմէջ հայեացքով մեր ժողովուրդը արժանացաւ տեսնելու Ցարուցեալ Փրկչի լուսեղէն էջքը հայրենի իր հողում: «Էջ Միածինն ի Հօրէ եւ լոյս փառաց ընդ նմա» փառաբանութեամբ աշխարհը Հայոց առաջի Աստծոյ կանգնեց խոստովանութեան ու տեառնագրեց երկիրը իր հին՝ աշխարհում առաջինը հռչակելով քրիստոնէութիւնը որպէս պետական կրօն: Համայն ժողովրդով հաւատացինք համակ Սէր, Միակ Ճշմարիտ Աստծուն, Ս. Ծննդեանն ու Մարդեղութեան փրկչական առաքելութեանը Նրա: Հաւատացինք Գողգոթայի վրայ Խաչեալի յաղթական Յարութեանը: Եւ Յարութեան յոյսին խարսխուած կեանքն արփիացաւ Հայոց աշխարհում, Հաւատի, Յոյսի, Սիրոյ գոյներով դրոշմուեց մեր լեռներին, երկինք նայող մեր վանքերին, խաչքարերին, ծաղկեց աղօթախօս մատեաններին, փիեզերքը լուսերգութեամբ ազնուացնող տաղին, շարականին: Աստծոյ շնորհը գտանք՝ մարգարէի խօսքի համաձայն. «Եւ տաց նոցա սիրտ այլ, եւ ճանապարհ մի՝ երկնչել յինէն զամենայն աւուրս ի բարութիւն իւրեանց եւ որդւոց իւրեանց յետ նոցա» (Երեմ. ԼԲ 39): Աստծոյ շնորհն ընդունեցինք ի բարութիւն մեզ եւ այն կեանքի ճանապարհ, շնորհ դարձրեցինք: Յոյս գտանք մեր անյուսութեան մէջ, անգիտութեան մէջ՝ իմացութիւն, մեր թուլութեան մէջ՝ ուժ, եւ օրհասի մէջ՝ վերածնունդ:

Այսպէս, սիրելի բարեպաշտ ժողովուրդ հայոց, ուխտ կապեցինք Աստծոյ հետ: «Ի վերայ Աջոյն եւ Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն ազգն հայոց կապեալ կայ» հաւատով ու գիտակցութեամբ եւ մեր յաւերժութեան խորհուրդ Մայր Տաճարով կամարեցինք Միածնի Էջքի Սուրբ Սեղանը՝ Խորանը Ուխտի՝ որպէս Աստծոյ ոտնահպումի երկնահայեաց քարեղէն դրոշմ, որ 17 դար սերնդէ-սերունդ պատկերագրում է հայորդեաց հոգիներում:

Արդարեւ, մենք մեծաթիւ ժողովուրդ չենք եւ երբեք չենք եղել: Բայց մեր հաւատը՝ գործերի փոխուած, դարձրել է մեզ մեծագործ ժողովուրդ: Հաւատի գործերով մենք մարմնաւորել ու հաստատել ենք մեր սէրն առ Աստուած: Հաւատով մենք մէկ ենք որ-

պէս Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի, որ հաւատի կենդանի գործերով «դէպի երկինք բարձրացող գաղտնի ճամբայ մը ունի»: Հայ Եկեղեցին հայ ժողովուրդն է՝ քրիստոնէական սուրբ հաւատով միասնական, ինքն իրեն Հայ Եկեղեցիով ճանաչող ու արտայայտող: Նայենք հայ կեանքի անդաստաններին: Քրիստոնէական համամարդկային արժէքներով, ազատութեան, արդարութեան, խաղաղութեան ձգտումներով է հանդերձաւորուած հայ ինքնութիւնը, որով, հակառակ մահաշունչ փորձութիւնների, դարերի մէջ արարել է միշտ, ի զօրու գտնուել հաղորդ լինելու եւ ներդրում բերելու մարդկային քաղաքակրթութեան առաջընթացին: Հայոց Սուրբ Եկեղեցուց աղբիւրացող հաւատով կեանք առած աշխարհասփիւռ հայ հոգիները հաւատով դարեր են կամրջել՝ հաստատուն ու կենսունակ պահելով մարդկային այն առանձնայատուկ ընդհանրութիւնը, որ «ազգ» եւ «ազգային» ենք կոչում: Հաւատն է ոգեշնչել ու թեւ տուել մեր բոլոր յաղթանակներին: Հարանց մեր հաւատով զինուած՝ մեր ժողովրդի զաւակունք չեն երկնչել մահից՝ յանուն հայրենեաց պայքարում մահկանացու իրենց կեանքը բազմիցս զարդարելով անմահ փառաց պսակով: Հաւատով մերժել ենք սուտն ու երեսպաշտութիւնը, վատութիւնն ու վախկոտութիւնը, հաւատով սիրել ու նուիրուել մեր ընտանիքին, Հայրենիքին, Եկեղեցուն, հաւատով ապրել Աստծոյ հետ ու արժանացել ամենառատ օրհնութեանը Նրա: Այո՛, սիրելիներ, չկա՛ մեզ մահ, քանի դեռ մեր գործերում ապրում է մեր հաւատը, քանի դեռ հայոց պատմութեան ընթացքով յաղթականօրէն անցնում է լուսեղէն թափօրը Հայ Եկեղեցու՝ ճառագելով հաւատք ու խմորելով հոգի, հաւատարմօրէն պահելով մեր ժողովրդի ընթացքը դէպի Աստուած:

Այսօր մենք վերապրում ենք անցեալի մեր սուրբ յիշատակները եւ մեր կողքին զգում իրական ներկայութիւնը մեր նախնեաց, որ ապրել ու գործել են հոգու իրենց հայեացքի առջեւ քրիստոսադրոշմ մեր այսօրը ունենալով: Նրանք՝ յայտնի ու անյայտ անուններով, բիւր վկաներն են Քրիստոսի՝ հող հայրենին պաշտպանող զինուոր ու զօրավար, հող հայրենին շէնացնող շինական ու արհեստաւոր, երկիր կառավարող արքայ ու նախարար, շնորհալի կաթողիկոս, քերթող վարդապետ ու Ղեւոնդ Երէց, որ երկնային իրենց բարձունքներից աղօթակից են մեզ, որպէսզի հայոց ազգային կեանքի մեծագոյն իրադարձութեան դարադարձը նոր ելք դառնայ անհաւատութեան ու թերահաւատութեան խոր ու խաւար վիրապից, Աստուածային էջքի նոր տեսիլքով նոր դարձ դառնայ դէպի Քրիստոս:

Ազատութեան յուսաբեր շունչն է թեւածում հայրենի մեր եզերքներում: Հայաստանի նոր անկախութեան հաստատումով, Արցախի ազատութեան նուաճումով հայութեան հոգուց թօթափուել են եղեռնի մխացող վիշտը, խորհրդային անաստուածութեան փասնամեակների ճնշող բեռը, աւերիչ երկրաշարժի կորուստների ցաւը, եւ ինքնարթնութեան ու ազգային մեր իրաւունքների պաշտպանութեան առաջին յաղթանակների բերկրանքով հաստատուել են լաւատեսութիւնն ու վստահութիւնը: Վերապրած տնտեսական ու քաղաքական կեանքի փորձութիւնների տագնապներ՝ մենք

«ՕՐՀՆԵՍՑԻ ԵՒ ՍՐԲԵՍՑԻ ՋՈՒՐՍ ԱՅՍ ՆՇԱՆԱՒ ...»

կանգնած ենք հոգեւոր ու ազգային-հասարակական մեր կեանքի վերաշինութեան ճանապարհին:

Մեր պատմութեան որոշիչ այս շրջանում հարկ է, որ հաւատով ու քրիստոնէական ճշմարիտ արժէքներով իմաստաւորենք մեր կեանքը: Գիտակցենք Հայ Եկեղեցու դերակատարութիւնն իր կոչման բարձունքում, որպէսզի հասարակական մեր կեանքում Հայ Եկեղեցին իրապէս դառնայ խիղճը եւ երաշխաւորը բարոյականութեան, ժողովրդի կամքի արտայայտիչը պետութեան առջեւ եւ պետութեան աջակիցը ժողովրդին ծառայելու սրբազան կոչման մէջ:

1700-ամեակի միաւորող ոգով եւ հաւատակերտ խորհրդով ընդառաջ գնանք ու վճիռներ գտնենք հոգեւոր-ազգային մեր կեանքի հրատապ խնդիրներին ու մարտահրաւէրներին: Սրբագրենք մեր պատմութիւնը աղճատումներից ու շտկենք ժամանակների հարկադրանքները: Ամենայն Հայոց եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնների միջեւ տարաձայնութիւնների հարթումով ձեռնամուխ լինենք Հայ Եկեղեցու ներքին բարեկարգութեանը, 2000-ամեայ քրիստոնէական ժառանգութեամբ գործուն մասնակցութիւն բերենք ազգերի, կրօնների ու Եկեղեցիների համեղբայրութեանը: Քայլենք նուիրական մեր իղձերի իրականացման վճռականութեամբ՝ որպէս մէկ Եկեղեցի, մէկ պետութիւն եւ ազգ:

Տիրաւանդ սիրով, Սուրբ Ծննդեան եւ Հայոց Մեծ Դարձի 1700-ամեայ յոբելեանի Աւետիսներով ողջունում ենք Հայ Եկեղեցու նուիրապետութեան Աթոռների Գահակալներին՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին, Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարք, Ամենապատիւ Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Մանուկեանին, Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարք, Ամենապատիւ Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Մութաֆեանին, Հայ Եկեղեցու գինուորեալ ողջ հոգեւոր դասին:

Հայրապետական Մեր ողջոյնն ենք բերում Հայաստանի եւ Արցախի Հանրապետութեանց Նախագահներին, պետական այրերին եւ բարեպաշտ հաւատացեալ մեր ժողովրդին ի Հայաստան, յԱրցախ եւ ի սփիւռս:

Հայրապետական պատգամ ու յորդոր ենք յղում աշխարհասփիւռ մեր զաւակաց 2001 թուականի ողջ ընթացքում արժանիօրէն փօնակատարել պանծալի յոբելեանը՝ արժեւորելով նրա խորհուրդը ազգային եւ համաքրիստոնէական կեանքում: Իւրաքանչիւրս վառենք մեր մոմը հայոց միասնականութեան խորհուրդ Տաճարում՝ Միածնաէջ Սուրբ Խորանի առջեւ: Հայ Եկեղեցու սուրբ աւազանը դարձնենք մեր հոգու ծննդավայրը: Քրիստոսադրոշմ կնքենք մեր զաւակներին՝ ունկնդիր լուսաբնակ Վազգէն Ա Հայրապետի հրաւէրին. «Միւռոնը տաք է, ձեզ է սպասում»:

Քրիստոնեայ առաջին պետութիւնն ու ազգը լինելու իրողութիւնն այսօր սոսկ հպարտութեան առիթ չպէտք է լինի մեզ համար, այլ պատասխանատուութեան քաջալերող ու ոգեղէն կոչ: Պարտք ունենք մեր Հաւատն ու Հայրենիքը պահպանած ու մեզ ժառանգած մեր նախնեաց, այս հողը մեզ շնորհած ու Միածնի Էջքով այն սրբացրած Աստծոյ առջեւ: «Եւ մի՛ լիցի մեզ» տկարանալ ու ընկրկել մեզ վիճակուած

հրամայականների առջեւ, թերանալ առ Հայրենին մեր պարտքի ու պատասխանատուութեան, առ Աստուած մեր սուրբ ուխտի մէջ: Թող մեր եռանդը կորովի փոխուի, ու մեր սէրը՝ անձնազոհութեան, թող հոգու, մտքի ու ձեռաց մեր հաւատաւոր ու հայրենաշէն գործերը լայնահուն բացեն հայութեան կեանքի նոր հազարամեակի ուղին եւ անցաւոր ժամանակի մեր այսօրը կապեն յաւերժին:

Փա՛ռք քեզ, հայրենաբնակ իմ ժողովուրդ, որ, հակառակ կրածդ փորձութիւնների եւ ներկայ կեանքիդ բազում դժուարութիւնների, ձեռնամուխ ես հայրենաշինութեան սուրբ ու նուիրական գործին: Փա՛ռք քեզ, սփիւռքի իմ ժողովուրդ, որ հաստատուն ու ամուր կամքով սպառ ու զօրավիգ ես Մայր Հայրենիքի վերակառուցմանը, եկեղեցաշինութեանը, քաղաքների բարեկարգմանը, բանակի զօրացմանը, կրթութեան ու գիտութեան առաջընթացին՝ արդար քրտինքդ շաղախելով Հայաստանի ու Արցախի հարազատ քոյրերի ու եղբայրների մաքառումներին ու ազնիւ աշխատանքին: «Եկայք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ»՝ հայոց նոր ուխտի, ամենայն հայոց գալիքի:

Բեթղեհէմեան Աստղն է պայծառ շողում երկնքում եւ առաջնորդում մեր ճանապարհը դէպի ծնունդեան այրը Մանուկ Յիսուսի: Թող մեր սրտերը այսօր փրոփեն հայոց Բեթղեհէմ Սուրբ Էջմիածնի աւետարեր զանգերի կանչող ղօղանջով եւ առ Աստուած ձայնեն մեր հողում հնչած բիւր աղօթքների երկնահաս խօսքով: Թող մեր մըտքերը թափանցեն խորքը ժամանակների՝ իր մեծութեան մէջ ամբողջապատկեր տեսնելու համար յաւերժահայեաց սուրբ Մասեաց դիմաց հրաշակերտուած խորին խորհուրդը Հայոց Մեծ Դարձի՝ նորոգ հաւատով եւ նորոգ կեանքով այն փոխանցելու նոր սերունդներին: «Այսօ՛ր է, զոր արար Տէր, եկայք ցնծասցուք եւ ուրախ եղիցուք» (Սղմ. ՃԺԷ 24), «քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի»:

Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ,
Մեզ, Զեզ մեծ Աւետիս:

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի 6-ն Յունուարի
ի Տօնի Սուրբ Ծննդեան
Յամի Տեառն 2001 եւ ի թուին Հայոց ՌՆԾ
ի Մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի
ընդ համարաւ 34